

Journalismin etiikka

ÄI5 oppitunti 13

Inka Vilén syksy 2026

Faktoja ja tasapuolisuutta

- Toimittajat ja muut journalismin ammattilaiset ovat sitoutuneet **kertomaan faktoja** ja tuomaan esiin **tasapuolisesti osapuolten näkemyksiä**.
- Käsitys journalismista ja sen toimintatavoista vaihtelee maittain.
- Suomessa noudatetaan **journalistin ohjeita**.

Journalistin ohjeet

- velvoittavat toimittajia ja kuvaajia huomioimaan juttuja tehdessään eettisiä sääntöjä
- ohjeiden noudattamista valvoo
Julkisen sanan neuvosto (JSN)
- JSN voi antaa ohjeiden rikkomisesta huomautuksen

Raha ei ratkaise

- Toimittaja välittää tietoa.
- Toimittaja ei ole mainostaja/somevaikuttaja: toimittaja ei pyri lisäämään tuotteen myyntiä.
- Juttuja ei voi ostaa rahalla.
- Toimittaja ei saa tehdä uutista, josta hän hyötyy.

Virheet korjataan

- Toimittajan velvollisuus on korjata virheet.
- Virheestä ja korjauksesta pitää mainita esimerkiksi jutun lopussa.

Uutiskynnys → valta

- Toimittajat ja kuvaajat käyttävät työssään valtaa, kun he valitsevat, mistä asioista uutissivustoilla ja lehdissä kerrotaan.
- Uutisoidut asiat saavat julkisuutta.
- Jotkut asiat jäävät uutispimentoon. Kun toimittajat päättävät kertoa jostakin asiasta, he samalla päättävät myös siitä, mistä asioista ei kerrota.

Näkökulma on valtaa

- Journalistit etsivät usein epäkohtia, ja uutisissa korostuvat negatiiviset asiat (onnettomuudet, rikokset, talouden ongelmat).
- Näkökulma ja kuvitus vaikuttavat mielikuviin, joita jutuista syntyy.

Algoritmien vaikutus

- Algoritmit valitsevat käyttäjälle häntä kiinnostavia uutisia sen perusteella, mistä hän on ollut aiemmin kiinnostunut.
- Hyvää: ihminen löytää hänelle tärkeitä asioita.
- Huonoa: yksipuolistaa käsitystä maailmasta (kuplautuminen).

Linkkejä

- <https://vastuullistajournalismia.fi/>
- <https://jsn.fi/journalistin-ohjeet/>
- <https://journalisti.fi/>